

van ondiepe poelen tot meerlanden

de historie van de Staverse meren

De droogmakerijen tussen Staveren, Molkwerum, Warns en, Scharl -de Staverse Meren- bestaan binnenkort 400 jaar. Een gedenkwaardig moment, omdat deze tot de eerste en grootste tot land gemaakte meren in Friesland behoren.

Wat eraan voorafging

Het stadsbestuur van Staveren had begin 17^e eeuw een meningsverschil met de grietman van Hemelumer Oldeferd. De waterverbinding tussen de havenstad Staveren en het achterland via de Staverse meren was door de ondiepte amper bevaarbaar en daardoor een serieuze belemmering voor de handel. Een groot deel van de meren en de vaart naar de Morra lagen op het grondgebied van de grietman en Staveren vond dat er gebaggerd moest worden. De Staten van Friesland moesten er uiteindelijk bij te pas komen. Op verzoek van Staveren verstrekten de Staten in 1613 octrooi om de twee meren droog te maken met daartussen een vaart. De uitvoering van het octrooi kwam uiteindelijk tot stand door anderen.

In die periode, we spreken van het begin van de 17^e eeuw, was er namelijk veel behoefte aan graan voor de snel groeiende bevolking. Grote delen van het laaggelegen Nederland bestonden toen uit water, ondanks de eeuwenoude dijken. De stijgende zeespiegel, overstromingen bij stormvloed, turfwinning en hier en daar achterstallig onderhoud vormden het voedsel voor wat wel de waterwolf wordt genoemd.

Er was dus nieuw akkerland nodig en de droogmakerijen waren een lucratieve investering.

In de eeuwige strijd tegen de waterwolf en de voedselschaarste kon uiteindelijk met horten en stoten een gedenkwaardige overwinning worden behaald: Nadat in 1620 daadwerkelijk de handen ineen werden geslagen vielen de Noorder- en Zuidermeer in de loop van 1621 naar 1622 droog.

De bereikbaarheid van het achterland was weer gegarandeerd. Het huidige Johan Frisokanaal is nog steeds één van de belangrijkste waterwegen in Friesland, zeker voor de watersport.

Situatie rond 1600

Ondiepe poelen werden meerlanden

Maar een rijke graanopbrengst, waar de investeerders van destijds op hoopten, werd helaas niet bewaarheid. De bodem bleek niet geschikt voor akkerbouw. De behoefte aan graan was overigens niet alleen bij de broodbakkers, maar vooral bij de bierbrouwers.

Bier was noodzakelijk, omdat het water, vooral in de steden, amper geschikt was voor consumptie. Vandaar dat vooral welvarende brouwers of graanhandelaren interesse hadden in het grote project in Friesland.

Deze families kwamen niet alleen uit Friesland, maar voor een groot deel ook uit het westen, omdat daar de behoefte aan grondstoffen nog groter was.

Toen de bodem van de drooggevallen meren uiteindelijk bewerkt kon worden trokken vooral boeregezinnen de polder in. De eerste investeerders verdwenen langzaam uit beeld en nieuwe eigenaren, veelal uit de omgeving, namen de landen over. Zo hebben de mensen in en rond polders in de loop van vier eeuwen hun voetsporen in het gebied achtergelaten.

De geschiedenis beschreven

Heel veel van deze personen zijn teruggevonden in vele documenten en komen voor in het nieuwe boek. De ontwikkeling die hiervoor in het kort is beschreven en nog veel meer zaken komen in de verschillende hoofdstukken terug.

Het wordt een gebonden boek met harde kaft, gevuld met 352 bladzijden, rijk aan illustraties in kleur en zwart-wit.

Achterin komt een namenregister op alfabet met honderden namen en een indexlijst.

Situatie rond 1800

Kosten en reservering

Het boek is een uitgave van de Studiegroep Oud Staveren en kost bij voorintekening €24,50. Deze voorintekening loopt tot 29 maart 2021 en daarna bedraagt de prijs in de losse verkoop €29,75.

Dit is exclusief ca €5,50 aan eventuele verzend- en verpakkingskosten.

De studiegroep verwacht dat het boek in mei 2021 in een beperkte oplage verschijnt.

Geïnteresseerden kunnen in de voorverkoop een exemplaar reserveren door een bericht te sturen naar:

studiegroep.oudstaveren@upcmail.nl en krijgen dan verdere inlichtingen over de reservering, betaling, verzending enz.

***